

Avrupa Birliği, Orta Asya'da "Pastadan" Pay Almak İstiyor!

Haber:

Orta Asya ülkeleri ve Avrupa Birliği yöneticileri, ilişkileri stratejik ortaklık düzeyine çıkaran ortak bir deklarasyonu kabul ettiler. (04/04/2025)

Yorum:

3-4 Nisan 2025 tarihlerinde Avrupa Birliği ve Orta Asya yöneticileri Özbekistan'ın Semerkant kentinde ilk zirvelerini gerçekleştirdiler ve aralarındaki ilişkilerini geliştirmek üzere yeni bir stratejik ortaklık ilan ettiler. Zirveye Avrupa Konseyi Başkanı Antonio Costa, Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen ve Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Türkmenistan liderleri katıldılar. Zirvenin Orta Asya-AB ilişkilerini yeni bir tarihi aşamaya taşıdığı kabul edildi ve zirvenin tüm ayrıntıları, yerli ve yabancı medya kuruluşları tarafından aktif bir şekilde ele alındı. Bu zirvenin Orta Asya'daki rejimler, özellikle de Özbek rejimi açısından çok önemli bir etkinlik olması bekleniyordu. Bu nedenle bu yüksek profilli etkinliğin organizasyonu için ciddi bir hazırlık yapıldı. Hatta zirvenin yapıldığı günlerde, Semerkant şehrine giden yollar geçici olarak kapatıldı. Çünkü zirvede, AB'nin bölgeye milyarlarca dolarlık yatırım ve yardım açıklaması bekleniyordu ve öyle de oldu. Zirvenin ana konuları aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

1- Ulaşım koridorlarının geliştirilmesi. Avrupa Birliği'nin, Avrupa ile Orta Asya arasındaki kara yolunu neredeyse yarıya indirecek (15 gün) Trans-Hazar Ulaşım Koridorunun geliştirilmesi için 10 milyar Avro tahsis etmeyi kabul etmesi.

2- Kritik öneme sahip madenler, yeşil enerji, dijital iletişim ve uydu üzerinden internet. Orta Asya, dünyadaki manganez rezervlerinin %40'ının yanı sıra büyük oranda lityum ve grafit rezervlerine sahiptir. AB, Tacikistan'da Rogun ve Kırgızistan'da Kambarata olmak üzere iki hidroelektrik santralinin inşasına katılmaktadır. Ayrıca uzak bölgeleri birbirine bağlayacak bir uydu programının başlatıldığı da duyuruldu. Ursula von der Leyen, 12 milyar Avroluk Global Gateway yatırım paketinin (Küresel Ağ Geçidi Girişim) başlatıldığını da açıkladı. Bu miktar, şu dört sektör arasında paylaştırılmıştır: Ulaştırma (3 milyar Avro), kritik öneme sahip mineraller (2,5 milyar Avro), hidroelektrik ve iklim (6,4 milyar Avro) ve uydu üzerinden internet (100 milyon Avro).

3- AB'nin hedefi, Rusya ve Çin'in bölgedeki etkisini en aza indirmek, bu ikisinin hayati çıkar alanlarını daraltmak ve Rusya'nın yaptırımlardan kaçmasını engellemektir.

4- AB, Orta Asya'daki güvenlik sorununa, Rusya'nın Ukrayna'ya karşı savaşı, Taliban'ın Afganistan'da iktidarı ele geçirmesi, Çin'in dış politikasını güçlendirmesi, siyasi İslam'ın insanlar arasında artan popülaritesi ve artan halk hoşnutsuzluğu merceğinden bakmaktadır.

5- Amerika ve Avrupa arasındaki ticaret savaşı koşullarında Avrupa Birliği, Orta Asya'da yeni bir pazar açmayı ümit ediyor. Zira nüfusu 80 milyonu aşan bölge, büyük bir tüketici pazarı olarak görülüyor. Zirve öncesinde Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, Semerkant'taki zirveyi, Avrupa'nın ABD'nin uyguladığı gümrük vergilerine yanıt verme stratejisinin bir parçası olarak nitelendirdi.

Burada, şu yerinde olan bir soru öne çıkmaktadır: Bu zirvede ele alınan konular ve bunların sonuçları, Orta Asya'daki Müslümanların ve özellikle de Özbekistan halkının hayatını nasıl etkileyecek?

Bu sorunun kısa cevabı aşağıdaki şekildedir:

Ulaşım koridorları Orta Asya mallarının küresel pazarlara ulaşması için bir fırsat olarak görülmesine rağmen, ancak asıl olarak Avrupa Birliği'nin çıkarlarına hizmet etmektedir; çünkü bölge ülkeleri, ihraç ürünleri için bir üretim üssüne sahip değildir, aksine sadece ucuz işgücü sağlayan bir hammadde üssüne sahiptir. Bu yüzden bu koridorlar, bölge halklarına ait olan doğal kaynakların taşınması, sanayileştirilmesi ve daha sonra maliyetinin kat be kat fazlasına bize satılması için gereklidir. Buna ek olarak Avrupa pazarlarına tercihli erişim sağlayan Genelleştirilmiş Tercihler Sistemine (GSP+) katılmak için çok büyük bir baskı vardır. Bu da yozlaşmış demokratik özgürlüklerin ve bunlardan kaynaklanan yasaların uygulanmasını sağlama taahhüdü anlamına gelmektedir. Yatırıma gelince; hangi sektöre yönelirse yönelsin, o sektördeki fiyatlar yükselecektir; çünkü yabancı yatırımcıları çekmek için fiyatları yükseltmek gerekmektedir. Bunun en bariz örneği Özbekistan'da enerji ve kamu hizmetleri fiyatlarında yaşanan ve devam etmesi beklenen keskin yükseliştir.

AB'nin, Rusya ve Çin'e karşı izlediği politika, özellikle de Rusya'nın kendisine uygulanan yaptırımları delmesini önlemek için Orta Asya'yı yanına alma arzusu, bölge halkları için iyiye işaret değildir; çünkü bu, Rusya ve Çin'den uzaklaşmayı ve Batı'ya, özellikle de Avrupa Birliği'ne bağımlı olmayı tercih etmek anlamına gelmektedir. Bu ise parlak yeni bir yuları, paslı bir yular ile değiştirmeye benzemektedir. Güvenlik konularına gelince; AB, Afganistan'daki Taliban hükümetinin İslami yönetime yönelik artan arzularının büyümesinden ve aynı şekilde Orta Asya'daki Müslüman halklar arasında İslam'a yönelik artan eğilimlerin de büyümesinden sürekli olarak endişe duymaktadır. Bu nedenle Orta Asya rejimlerinin, terörizm ve aşırıcılıkla mücadele bahanesiyle İslam'a ve Müslümanlara yönelik yürüttüğü savaşı sürekli olarak izlemekte ve desteklemektedir.

ABD'nin AB'yi zor durumda bırakan icraatlarına bir tepki olarak Orta Asya'yı kullanma fikri, onun hırslarının boyutunu ortaya koymaktadır; çünkü mevcut durumda Orta Asya'nın kendisi için daha önemli bir hale geldiğini vurgulaması, kıstasının sadece kendi çıkarları olduğunu göstermektedir. Bu yüzden hedefin, Orta Asya'dan elde edilecek çıkarları azami düzeye çıkarmak olduğunu görmek çok kolaydır. Konuşmalar, el sıkışmalar, sinsî kahkahalar ve diğer formaliteler ise, insanları kandırmak için kullanılan kamuflelerden başka bir şey değildir.

Özbekistan ve Orta Asya'nın Müslüman halklarının, Fransa liderliğindeki AB'nin dostluk ve iş birliği söylemlerine aldanmamaları gerekir. Ayrıca üzerlerindeki baskıcı ve zalim rejimlerin, sömürgeci kafir ülkelerle ilişkilerinin geliştiği yönündeki böbürlenmelerine de aldanmamaları gerekir. Çünkü bu şerir ülkeler, hiçbir zaman Müslümanların dostu olmamıştır ve kesinlikle olmayacaktır da. Dolayısıyla bu rejimlerin, sömürgeci kâfirleri memnun etmek ve tahtlarının ömrünü uzatmaktan başka bir endişeleri yoktur. Bu nedenle Özbekistan da dahil olmak üzere Orta Asya'daki Müslüman halkların tek bir beden gibi birleşmeleri, izzet ve güce yönelik tek gerçek yolun İslam olduğunun farkına varmaları ve tüm enerjilerini ve kaynaklarını İslam'ı iktidara ulaştırmak için harcamaları gerekir.

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ

“Şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur. Buna uyun.” [En'am 153]

**Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan
İslam Ebu Halil - Özbekistan**